

ХОПС
ОПЦИИ ЗА ЗДРАВ ЖИВОТ СКОПЈЕ

Ул. Христо Смирненски 48-1/6,
1000 Скопје, Македонија
Тел/факс: +389 2 3 246 205
hops@hops.org.mk - www.hops.org.mk

Став на ХОПС – Опции за здрав живот Скопје за регулирање на сексуалната работа во Македонија

Здружението ХОПС – Опции за здрав живот Скопје е прва организација во Македонија која од 2000 година започна со поддршка на сексуалните работници, како и промоција и заштита на нивните права.

Искуствата од досегашната работа со сексуалните работници и многубројните истражувања укажуваат на тоа дека иако сексуалните работници ги имаат истите човекови права како и останатите граѓани, сепак многу почесто се соочуваат со насилство и сериозни прекршувања на нивните права од страна на државата и трети лица. Постоечките закони, политики и воспоставената пракса кон сексуалната работа во Република Македонија генерираат системска дискриминација, насилство и експлоатација врз сексуалните работници. Поради ова, потребно е усвојување и спроведување на нова, јасна и конзистентна законска рамка која ќе биде заснована врз принципите на човековите права и унапредување на јавното здравје.

За дефинирање на организациониот став во врска со регулацијата на сексуалната работа во Македонија, ХОПС спроведе сеопфатен процес на проучување на контекстот за сексуалната работа во Македонија кој траеше подолго од две години. Беше анализирана домашната законска рамка и нејзината примена во пракса¹, а се испитаа и ставовите и мислењата на сите релевантни чинители, и особено на сексуалните работници за потребата за измена и дополнување на постоечката законска рамка².

Освен тоа, преку компаративна анализа беа проучени и веќе постоечките модели во други земји (Шведска, Германија и Нов Зеланд)³, како три различни пристапи на регулирање на сексуалната работа.

¹ Бошкова и Штерјова-Симоновиќ 2017. Анализа на ставовите на сексуалните работници за потребата од промена на законската регулатива за сексуалната работа во Македонија. Скопје: Здружение ХОПС – Опции за здрав живот Скопје.

² Димитриевски, Тошева и Бошкова 2016. Анализа на потребите за промена на законска регулатива за сексуалната работа во Македонија - Потребите и предизвици. Скопје: Здружение ХОПС – Опции за здрав живот Скопје.

³ Бошкова и Штерјова-Симоновиќ 2017. Компаративна анализа на модели на регулирање на сексуалната работа (Шведска, Нов зеланд и Германија). Скопје: Здружение ХОПС – Опции за здрав живот Скопје.

Од компаративната анализа на овие три модели, а имајќи го предвид и македонскиот контекст, произлезе дека т.н. **„нордиски“ модел**⁴ со кој се криминализира купувањето на сексуалните услуги, иако најзастапуван од женските лоби групи, е спротивен на барањата и потребите на сексуалните работници бидејќи дополнително ги стигматизира, маргинализира и придонесува за нивно индиректно криминализирање и казнување.

Моделот на **легализација**⁵ пак, во строго пропишани правила ја третира сексуалната работа како облигационен однос и овозможува заштита најмногу од економски аспект, меѓутоа како строго регулирана професија не ги заштитува во целост правата на сексуалните работници, особено правото на приватност.

Моделот на **декриминализација**⁶ на сексуалната работа се заснова врз потребите на сексуалните работници за заштитата на нивните права, создавање на безбедните услови за работа, превенција од насилство и експлоатација и промоцијата на благосостојбата и професионалното здравје на луѓето вклучени во сексуална работа. Со овој модел се укинуваат сите законски одредби со кои на било кој начин може да се санкционира сексуална работа во која се вклучени возрасни луѓе и активностите поврзани со организирање и користење на услугите. Декриминализацијата на сексуалната работа е придобивка за сексуалните работници бидејќи тие не се перцепираат како криминалци, напротив тие ги уживаат истите права како и останати луѓе вработени во други индустрии. Во вакви услови полесно се преговара за безбеден секс, а во случај на насилство сексуалните работници добиваат заштита.

Како резултат на целокупниот консултативен процес, Здружението ХОПС – Опции за здрав живот Скопје зазема став дека во Република Македонија сексуалната работа треба да се декриминализира така што ќе се укинат сите одредби со кои се казнува доброволната сексуалната работа во која се вклучени возрасни луѓе и активностите поврзани со организирање и користење на услугите. Со ова, сексуалните работници би биле заштитени од насилство и експлоатација и би се унапредиле нивните безбедност, здравје, благосостојба и економска независност. Крајна цел на оваа заложба е унапредување на јавното здравје и заштита и почитување на човековите права.

⁴ Шведска, Норвешка, Ирска

⁵ Германија, Швајцарија, Холандија, Грција

⁶ Нов Зеланд и делови од Австралија